Ympäristövaliokunta 04.02.2026

Asia: VNS 8/2025 vp Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta

Kansallinen energia- ja ilmastostrategia

Bioenergia ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Yleiset kommentit

Strategiassa on melko kattavasti kuvattu tilannetta energia- ja ilmastopolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi sekä hallituksen toimia. Näistä toimista on jo päätetty, osa on toteutuksessa ja osaa vasta valmistellaan.

Bioenergia ry näkee, että Suomen tarvitsemaa kasvua syntyy uusilla investoinneilla Suomeen. Siksi Suomen kustannuskilpailukykyyn sekä investointiympäristön houkuttelevuuteen ja vakauteen tulee panostaa. Investoinnit liikennepolttoaineiden ja biokaasun tuotantoon sekä bioperäisen hiilidioksidin talteenottoon, hyödyntämiseen ja varastointiin ja biohiilien tuotantoon tukevat puhdasta siirtymää kohti hiilinegatiivista yhteiskuntaa. EK:n vihreiden investointien dataikkunassa on merkittävä kasvupotentiaali näihin liittyen. Investointeihin ovat viime vuosina edenneet etenkin biokaasuhankkeet (2022-2025: 145 miljoonan euron investoinnit käynnistyneet, lisäksi investointipäätöksiä tehty 258 miljoonan euron edestä).

Bioenergia ry katsoo, että uusissa lainsäädäntöhankkeissa tulee panostaa hyvään vaikutustenarviointiin ja uusiin tukiin tulee lähtökohtaisesti suhtautua Suomessa erittäin kriittisesti valtiontalouden nykytilanteessa. Tämä koskee erityisesti yleiskatteellista rahoitusta valtion budjetista.

Bioenergia ry painottaa teknologianeutraaliuden merkitystä energia- ja ilmastopolitiikan kehittämisessä. Tämä pätee niin energiatavoitteisiin, teho/kapasiteettitavoitteisiin kuin päästö- tai poistumatavoitteisiinkin. Teknologianeutraalisuus on tärkeää niin kustannusten minimoinnin kuin tasapuolisen kilpailun ja oikeudenmukaisen toimintaympäristön varmistamisen kannalta.

Bioenergia ry
Eteläranta 10, 00130 Helsinki
www.bioenergia.fi

Taakanjakosektorin tavoitteiden saavuttamiseen liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä ja taloudellisia riskejä. Ne kiteytyvät vuosiin 2027-2030 kohdistuvissa päätöksissä. Strategiassa linjatut toimet saattavat riittää saavuttamaan tavoitteet rimaa hipoen, mikäli toimintaympäristö kehittyy suotuisasti ja kaikki suunnitellut toimet toteutetaan kaavaillusti. Korostamme, että tämä edellyttää nyt voimassa olevien jakeluvelvoitetasojen toteutumisen ja rahoituksen kannustimille.

Bioenergia ry pitää ilmastotavoitteiden yhteensovittamista kestävän metsätalouden kanssa tärkeänä. Metsien kasvupaketin toimenpiteet ovat oikeansuuntaisia. Ne lisäävät metsiemme sopeutumiskykyä tuhoihin, joille on tavanomaista "ketjuttua". Metsänhoitotoimenpiteiden tulee ottaa huomioon maanomistajien oikeudet, ja niissä tulisi hyödyntää uusinta osaamista luonto- ja ympäristövaikutusten vähentämiseksi (esimerkiksi täsmälannoituksella voidaan vähentää vesistökuormitusta). Metsien kasvupaketin toimenpiteiden toteuttamiseen tarvitaan kannustimia, jotka voivat osin olla myös markkinapohjaisia.

Selonteossa on onnistuneesti tunnistettu biogeenisen hiilidioksidin talteenoton merkittävät mahdollisuudet ilmaston, liiketoiminnan ja työllisyyden näkökulmasta. Esitetyt edistämistoimet eivät kuitenkaan ole linjassa asetettujen tavoitetasojen kanssa. Negatiivisten päästöjen osalta liitteessä 3. esitetty päästövähennystaso (0,6 Mt) vuoteen 2030 mennessä ei ole realistisesti saavutettavissa kuvatuilla edistämistoimilla. Kansalliset tukimuodot (90 miljoonan euron investointituki ja investointiverohyvitys) eivät yksin riitä tavoiteltujen tasojen saavuttamiseen.

Strategian ilmastotavoitteet ja esitetyt toimet tavoitteiden saavuttamiseksi ovat vakavassa epätasapainossa. Strategia ei tarjoa vastauksia siihen, miten Suomen ajatellaan täyttävän sitä koskevat kansalliset EU-velvoitteet tai pääsevän kansallisten tavoitteiden mukaisesti hiilineutraaliksi vuonna 2035. Suomelle on syntymässä maankäyttösektorilla erittäin suuri alijäämä, joka Luonnonvarakeskuksen päivitetyn arvion mukaan olisi tämän hetken tiedoilla luokkaa 84 Mt CO2-ekv pelkästään vuosien 2021-2025 osalta. Lisäksi on merkittävä riski, että kaudelta 2026 - 2030 alijäämää syntyy lisää. LULUCF-asetus mahdollistaa kaupankäynnin muiden jäsenmaiden kanssa, mutta likvidiä markkinaa ei ole näköpiirissä.

Sivulla 83 todetaan, että "merkittävänä riskinä on, että maankäyttösektorin näköpiirissä oleva alijäämä siirtyy taakanjakosektorin katettavaksi.". Bioenergia ry näkee riskin samoin.

Strategia ei käsittele Suomelle mahdollisesti syntyvää sanktiotilannetta Euroopan Unionissa eikä Suomen mahdollisia toimia tilanteen hoitamiseksi tai lieventämiseksi.

Strategiassa todetaan (s.96), että päästövähennysten ja poistumien lisätarve vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi olisi noin 34 Mt CO2-ekv. Lisätarve on erittäin suuri suhteessa esimerkiksi maankäyttö- tai taakanjakosektorille strategiassa esitettyihin toimiin (liite 3). Bioenergia ry:n arvion mukaan Suomen ilmastotavoitteiden ja arvioidun päästö- ja hiilinielukehityksen välinen ristiriita on kasvanut niin suureksi, että hiilineutraaliutta ei saavuteta 2035. Kansallisia tavoitteita olisi perusteltua uudelleenarvioida erityisesti maankäyttösektorin osalta.

Yksityiskohtaiset kommentit

Bioenergia ry pitää ennenaikaisena strategian linjausta fossiilittoman jouston tukimekanismin toteuttamisesta, sillä mekanismin vaikutuksia ei vielä ole riittävästi analysoitu.

Strategian mukaan (s. 46) ”vuoden 2030 jakeluvelvoitetaso 34 % on syytä säilyttää investointien kannustamiseksi ja huomioiden uusiutuvan energian direktiivin vähimmäisvelvoitteet liikennesektorille (29 % v. 2030) sekä taakanjakosektorin päästövähenemävelvoitteet (50 % v. 2030).” Bioenergia ry toteaa, että jakeluvelvoitteelle asetettu polku kohti 34 prosenttia vuonna 2030 sisältää jyrkän nousun vuosina 2027 – 2028. Liikenteen osuus taakanjakosektorin päästöistä on 37 prosenttia. Jakeluvelvoite on keskeisin liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen alentamisen keino, ja siihen tehtävät muutokset vaikuttavat suoraan sekä liikenteen että koko taakanjakosektorin päästövähennystavoitteiden saavuttamiseen. Suomi ylitti taakanjakosektorin päästökiintiön 0,4 Mtn vuonna 2024. Jo tässä vaiheessa on selvä, että Suomi ei saavuta taakanjakosektorin tavoitettaan, jos kevään 2027 eduskuntavaalien jälkeen jakeluvelvoitetasoja 2028-2030 vielä lasketaan.

Jakeluvelvoitteen jyrkkää nousua 2027 – 2028 voisi lieventää etukäteen vuosien 2026-2027 ylitäytöllä. Jakeluvelvoitteen joustomekanismin käytön toimivuus jakeluvelvoitteen täyttämiseksi tulee arvioida 2028 loppuun mennessä.

On myönteistä, että EU-vaikuttamisessa on tunnistettu tarve edistää EU-tason toimia biogeenisen hiilidioksidin talteenoton ja teknisten nielujen kehittämiseksi. Nykytilanteessa mahdollinen EU-rahoitus talteenottoinvestoinneille perustuu kuitenkin pitkälti Innovaatiorahastoon, jonka hakuprosessit ja -kriteerit ovat raskaita ja menestymismahdollisuudet epävarmoja. Strategian tämänhetkinen vahva

tukeutuminen EU-tason toimenpiteisiin investointien edistämiseksi merkitsee käytännössä sitä, ettei riittäviä tukimekanismeja ole saatavilla sen paremmin kansallisella kuin EU-tasollakaan. Tilanteen korjaaminen edellyttäisi muutosta molemmilla tasoilla. Lyhyellä aikavälillä EU-toimien rinnalle tarvittaisiin merkittävästi vahvempia kansallisia panostuksia, jotta hankkeita saataisiin käyntiin riittävän nopeasti.

Pidämme lisäksi tärkeänä, että hiilenpoistoja voi toteuttaa laajasti eri teknologioilla ja eri kokoisissa laitoksissa. Siksi on hyvin valitettavaa. että strategia ei tunnista (esim. kappale 2.2.4) biohiilien mahdollisuuksia osana työkalupakkia. Biohiilien avulla voitaisiin tuottaa päästövähennyksiä ja poistoja skaalautuvasti ja nopeasti, joka useita Mtn/a, kuten VTT:n selvitys (2025) arvioi. Biohiilien osalta markkinoilla on myös kotimaista valmistusta ja tarjontaa, joiden kautta potentiaali arvonluontiin kotimaassa ulottuu laajasti koko arvoketjuun.

Sivulla 97 todetaan, että ”hiilineutraaliusarvio on erityisen herkkä BECCS-investointien toteutumiselle”. Arviomme mukaan ilmaisu on harhaanjohtava: BECCS-investoinneilla hiilineutraaliuden saavuttamista voidaan tukea, mutta kokonaisuudessa niiden tuottamat poistumat eivät todennäköisesti ratkaise hiilineutraaliuden saavuttamista (liitteessä 3 on arvioitu, että määrä olisi n. 1,5 Mt 2035 mennessä). Vaikka investointien toteutumiseen liittyy epävarmuuksia, muissa maissa on jo onnistuneesti toteutettu ratkaisuja niiden edistämiseksi, joten BECCS:n osalta kyse ei ole mahdottomasta tavoitteesta. Suomen kokonaiskeinovalikoimaan suhteutettuna BECCS-investoinnit voivat kuitenkin oikein kohdennetuilla edistämistoimilla mahdollistaa merkittävän suuret, pysyvät poistumat vielä vuoden 2035 tarkasteluikkunassa. Nämä poistumat voivat olla myös strategiassa arvioituja määriä merkittävästi suuremmat, jopa 7 Mt 2035 mennessä, kuten Carbon Gapin ja Swecon raportissa (2025) arvioidaan. Samalla investoinnit luovat perustaa laajemman hiilidioksiditalouden kehittymiselle. Näitä keinoja tulisi tarkastella ennen kaikkea merkittävinä mahdollisuuksina tavoitteen saavuttamisen tukemisessa, ei keskeisenä riskinä tavoitteen saavuttamiselle.

Bioenergia ry
Harri Laurikka
toimitusjohtaja

Lisätiedot: harri.laurikka@bioenergia.fi / 040 1630 465